

KERKENBELEIDSP PLAN MORTSEL

24 juni 2025

PARCUM

Platform Toekomst
Parochiekerken

PARCUM vvsG

Inhoudstafel

Inhoudstafel	2
INLEIDING	4
1. SITUERING KERKGEBOUWEN	5
2. FICHE PER KERKGEBOUW	6
2.1. Sint Benedictus Mortsel	6
2.1.1. Identificatie	6
2.1.2. Beschrijving	7
2.1.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	9
2.1.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie	10
2.2. Heilig Kruis Mortsel	11
2.2.1. Identificatie	11
2.2.2. Beschrijving	12
2.2.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	15
2.2.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie	15
2.3. Sint Lodewijk Mortsel	17
2.3.1. Identificatie	17
2.3.2. Beschrijving	17
2.3.3. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie	22
2.4. Heilige Bernadette Mortsel	23
2.4.1. Identificatie	23
2.4.2. Beschrijving	23
2.4.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	27
2.4.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie	27
2.5. Sint Jozef Mortsel	28
2.5.1. Identificatie	28
2.5.2. Beschrijving	29
2.5.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	32

2.5.4.	Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie	33
3.	NAAR EEN TOEKOMSTVISIE	34
3.1.	Onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie	34
1.1.1.	Definities	34
1.1.2.	Definities toekomstvisie	34
1.1.3.	Basisprincipes	35
1.1.4.	Concreet betekent dit	35
3.2.	Plan van aanpak: hoe de toekomstige invullingen zullen worden onderzocht	37
BESLUIT	37

INLEIDING

Dit kerkenbeleidsplan omvat volgende gebouwen voor de rooms-katholieke eredienst op het grondgebied van de gemeente **MORTSEL**:

- Sint Benedictus, Dorpsstraat 1, 2640 Mortsel
- Heilig Kruis, Heilig Kruisstraat zn. 2640 Mortsel
- Sint Lodewijk, Osylei 74, 2640 Mortsel
- Heilige Bernadette, St Bernadettestraat 7, 2640 Mortsel
- Sint Jozef, Liersesteenweg 312, 2640 Mortsel

Voortbouwend op het vorige kerkenbeleidsplan, werd de stand van zaken voorbereid in het CKB. Er werden voor de B-kerken verschillende opties opgesteld. Voor de A-kerken werd een inventaris gemaakt van de nood aan investeringen in deze kerken.

Dit kerkenbeleidsplan werd opgemaakt in overleg tussen de gemeente Mortsel, De pastorale eenheid Heilige Maria Magdalena, het centraal kerkbestuur van Mortsel en alle kerkfabrieken die eronder ressorteren en werd vervolgens goedgekeurd:

- door de bisschop van Antwerpen op 12 juni 2025;
- door de gemeenteraad van de gemeente Mortsel op 24 juni 2025.

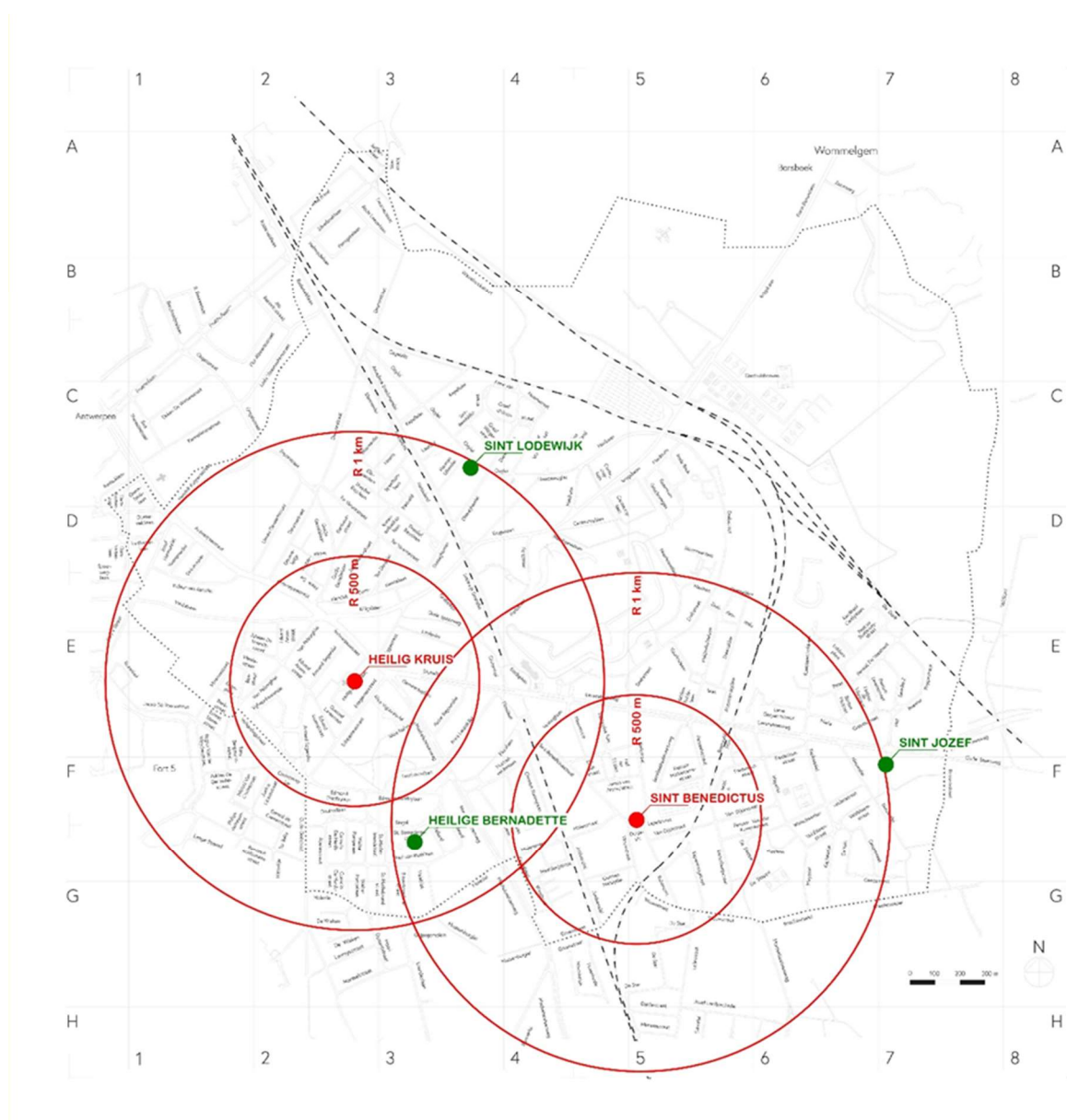
Zoals in het vorige plan afgesproken hebben we onze pastorale initiatieven geconcentreerd in de twee A kerken en bouwen we stap voor stap de diensten af in de B kerken.

In dit kerkenbeleidsplan worden allereerst de betrokken kerkgebouwen ruimtelijk gesitueerd. Vervolgens volgt een bespreking van elke kerk afzonderlijk. Aan bod komen een beschrijving, een situering in de ruimtelijke omgeving en een beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie. Aan het einde van dit document is er een overzichtstabel opgenomen met de genomen opties (per kerk), de visie die hieraan ten grondslag ligt en het traject dat is of zal worden opgestart om deze toekomstige invulling te realiseren.

Handtekening bisdom

Handtekening gemeente

1. SITUERING KERKGEBOUWEN

1. Heilig Kruis: Heilig Kruisstraat zn. 2640 Mortsel
2. Sint Jozef: Liersesteenweg 312, 2640 Mortsel
3. Sint Benedictus: Dorpsstraat 1, 2640 Mortsel
4. Sint Lodewijk: Osylei 74, 2640 Mortsel
5. Heilige Bernadette: St Bernadettestraat 7, 2640 Mortsel

2.1. Sint Benedictus Mortsel

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

2.1.1. Identificatie

Naam: Sint-Benedictuskerk

Geografische ligging

- Adres: Dorpsstraat 1, 2640 Mortsel
- Provincie: Antwerpen

Plaats in kerkelijke structuur

- Bisdom: Antwerpen
- Dekenaat: Kempen-West
- Pastorale eenheid: Heilige Maria Magdalena
- Parochie: Sint Benedictus Mortsel

Eigenaar: De kerk werd door Napoleon Bonaparte aangeslagen, en is nu eigendom van de stad Mortsel. Deze stelt de kerk ter beschikking van de eredienst. De kerkfabriek is gelast deze als goede huisvader te beheren. De kerkfabriek beschikt over geen eigendomstitel en geen kadastrale legger.

Bescherming(en) vastgesteld

- Parochiekerk Sint Benedictus: Toren: beschermd monument geldig sinds 30 mei 1936 (Leopold III)
- Parochiekerk Sint Benedictus met kerkhof en omgeving: beschermd sinds 30 december 1942
- Parochiekerk Sint Benedictus : Vastgesteld bouwkundig erfgoed sinds 29 maart 2019 op basis van historische en architecturale waarde.

2.1.2. Beschrijving

a) Cultuurhistorische waarde

De Sint-Benedictuskerk is de oudste kerk van Mortsel gelegen op het hoogste punt van de gemeente en omgeven door hellende omhaagde grasperken (vroeger kerkhof).

Vanaf 1158 bestaat Mortsel als onafhankelijke parochie. De oorspronkelijke kerk (13e tot 15e eeuw) werd herbouwd circa 1630; de bergplaats en doopkapel links en rechts van de toren dateren van 1877 naar ontwerp van Eugeen Gife; in 1914 werd de torenspits vernietigd door Belgische genietroepen. De kerk kreeg haar huidig uitzicht in 1960-61 na vergroting (afbraak van oud koor en transept, opbouw van breder transept en groter koor) naar ontwerp van architect Josef Styren. Tegelijkertijd verdween het oude kerkhof en de vroegere Lepelstraat.

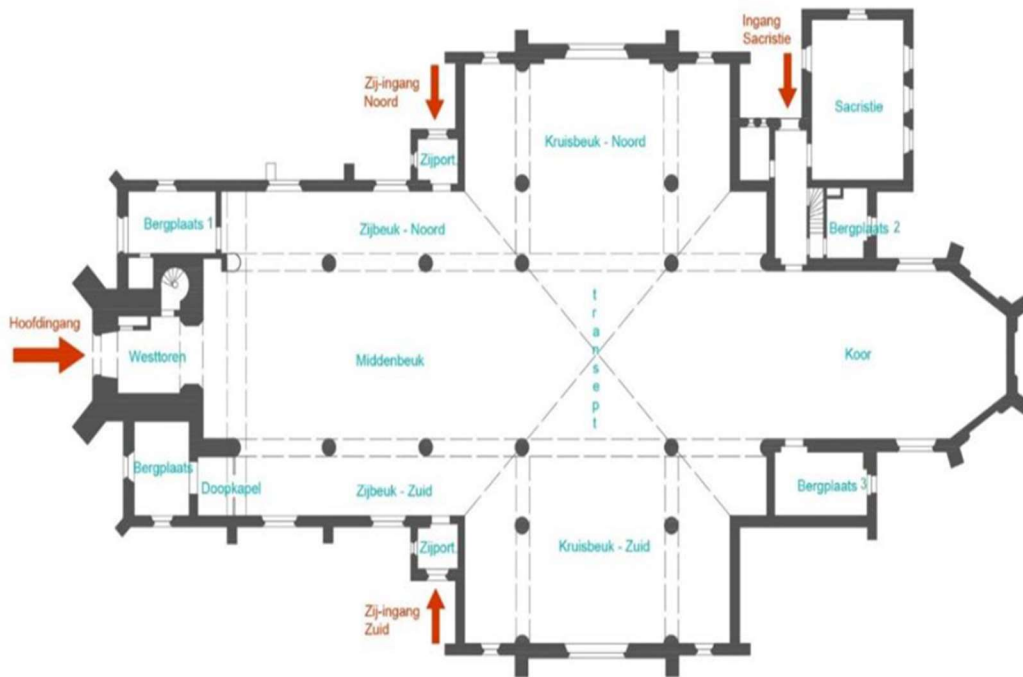
Zie verder: <https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/13659>

b) Gebouw en architecturale mogelijkheden

Oppervlakte

- oppervlakte in m²: ca 840 m²

- vrije hoogte: 9 m
- aantal zitplaatsen: 350

Opbouw

- De kerk werd in verschillende fases gebouwd
- Een laatste bijruimte betrof de sacristie en stookkelder:

Voorzieningen

Sanitair	1 toilet aan de sacristie
Verwarming	Warme luchttoestel bouwjaar 2014
Verlichting	Led-verlichting met programmatie sinds 2017
Keukenvoorzieningen	enkel spoelbak aan de sacristie
Audiosysteem	Aanwezig en werkt naar behoren
Beeldscherm(en)	Aanwezig met mogelijkheid tot online streaming
Rolstoeltoegankelijkheid	Rolstoeltoegankelijk, behalve koor en sacristie (vanuit de kerk)
Diefstal- en brandbeveiliging	Blusapparaten (laatste keuring 2024)
Bliksembeveiliging	Aanwezig (laatste keuring 2024)
Gsm-operatoren	Nee

Bouwfysische toestand

Samenvatting rapport Monumentenwacht 2022

- Gehele object: toestand, redelijk; onderhoud, goed; risico, redelijk
- Dak: toestand, matig; onderhoud, redelijk; risico, redelijk
- Dakwaterafvoer: toestand, goed; onderhoud, redelijk; risico, redelijk
- Kapconstructie en zolder: toestand, goed; onderhoud, redelijk; risico, goed
- Draagstructuur en overspanning: toestand, redelijk; onderhoud, goed; risico, redelijk
- Schrijnwerk en beglazing: toestand, redelijk; onderhoud, goed; risico, redelijk
- Afwerking en inrichting: toestand, uitstekend; onderhoud, uitstekend; risico, geen

Uitgevoerde restauratiewerken

- Buitenschrijnwerk + schilderwerken: 2022
- Dakwerken: 2022 – 2023 – 2024
- Onderhoud orgel: 2022 – 2023 – 2024
- Renovatie vloer: 2023
- Verwarming sacristie: 2023
- Restauratie schilderijen: 2023 – 2024
- Renovatie torentrap: 2024

Financiële gegevens

- Geplande investeringen (*schematisch overzicht van grote werken aan de kerk die moeten gebeuren en waar consensus over is tussen gemeente en centraal kerkbestuur/kerkfabrieken*)

Jaar	Werken aan de parochiekerk	Budget	Uitvoering
2025	Studie beheersplan	18.000 euro waarvan 30% gemeentelijke toelage	Datum van uitvoering

- Gewenste investeringen (*opsomming van investeringen die zouden moeten gebeuren – of wenselijk zijn; waar nog geen consensus over is of nog niet ingepland zijn*)
 - o Uit bovenvermelde studie zal moeten blijken welke investeringen er nodig zijn in de toekomst.
 - o Wanneer de conclusies van de studie ter beschikking zijn, zal er overleg plaatsvinden tussen de kerkfabriek en de Stad in functie van de noodzaak en de haalbaarheid van de voorgestelde investeringen.

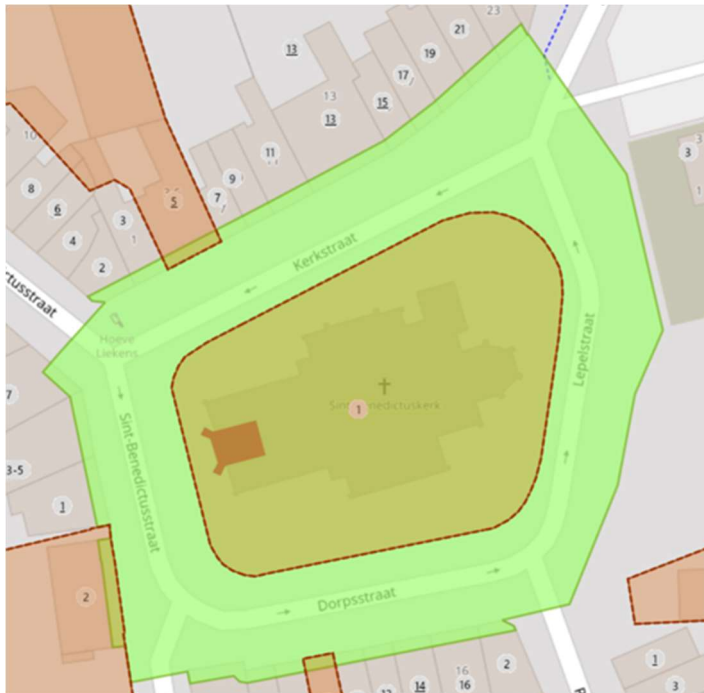
2.1.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

De kerk maakt deel uit van een beschermd dorpsgezicht (zie situering groene zone).

De kerk bevindt zich op 10 minuten wandelen van het station Mortsel Oude-God, de tramlijn 15 en de buslijnen 90 en 36 en op 5 minuten wandelen van de buslijnen 51, 52 en 53.

De kerk ligt op het pad van een trage groene verbinding. Deze weg loopt van de begraafplaats Mortsel Dorp en het nieuw aangelegde plein met parking in het noordoosten langs de kerk via het nieuwe Pastoriepark naar ziekenhuis Sint Jozef.

De kerk wordt ook gebruikt voor vieringen van de basisschool De Tandem, voor tentoonstellingen en voor concerten o.a. georganiseerd door De Zuidrand (Mortsel-Dorpconcerten).

2.1.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

Pastoraal gebruik

- De kerk is een A-kerk en heeft wekelijks vieringen op zaterdag om 17 uur: aanwezig 60
- Hoogdagvieringen aanwezig tot meer dan 400
- Bijeenkomsten lederEEn vurig verbonden
- Tijdens advent en vasten dagelijks ochtendgebed aanwezig 10
- Goede vrijdagviering met kruisweg om 15 uur
- 43 uitvaarten
- 24 doopsels
- 3 huwelijken
- 4 schoolvieringen
- Boetevieringen
- Nationale feestdag
- Catechese

Niet-pastoraal gebruik

- Meerdere concerten per jaar (minimum 3)
- Rondleidingen
- Tentoonstellingen
- Orgel beschikbaar voor orgellessen

2.2. Heilig Kruis Mortsel

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

2.2.1. Identificatie

Naam: Heilig Kruis

Geografische ligging

- Adres: Heilig Kruisstraat zn. 2640 Mortsel
- Provincie: Antwerpen
- Kadaster: C98x5

Plaats in kerkelijke structuur

- Bisdom: Antwerpen
- Dekenaat: Kempen-West
- Pastorale eenheid: Heilige Maria Magdalena
- Parochie: H. Kruis

Eigenaar: Kerkfabriek parochie H. Kruis

Bescherming(en)/vastgesteld

- Vastgesteld bouwkundig erfgoed op de Inventaris Onroerend Erfgoed Vlaanderen ID13606

2.2.2. Beschrijving

a) Cultuurhistorische waarde

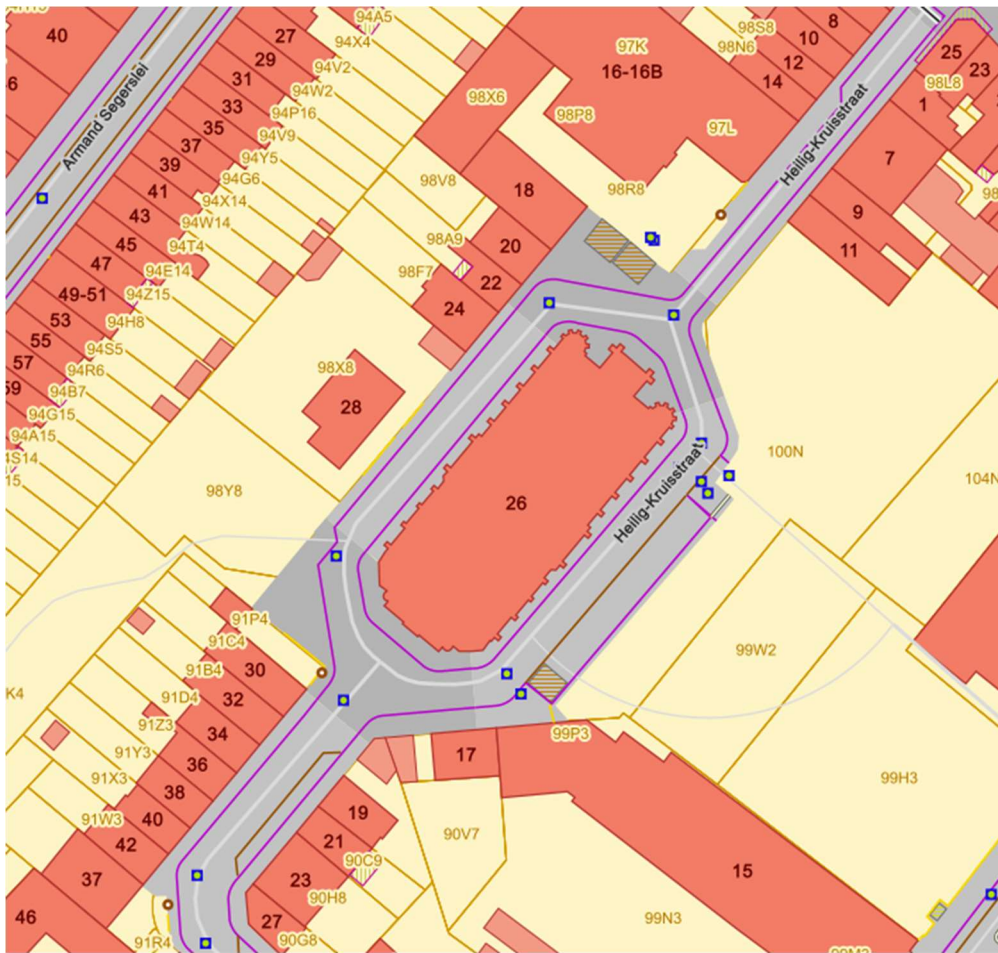
Kruiskerk in neogotische stijl met klokkentoren boven de hoofdingang. De kerk dateert van 1895 en werd tijdens WOII op 5 april 1943 gedeeltelijk vernield en vanaf 1951 weer opgebouwd.

Begin jaren 1980 werden binnen belangrijke aanpassingswerken uitgevoerd. Het Stevensorgel werd naar het koor (apsis) verplaatst en het altaar werd dichterbij de gelovigen geplaatst. Achteraan werd een glazen scheidingswand toegevoegd waardoor een aparte ontmoetingsruimte werd gevormd met ernaast een zeer stemmige weekkapel.

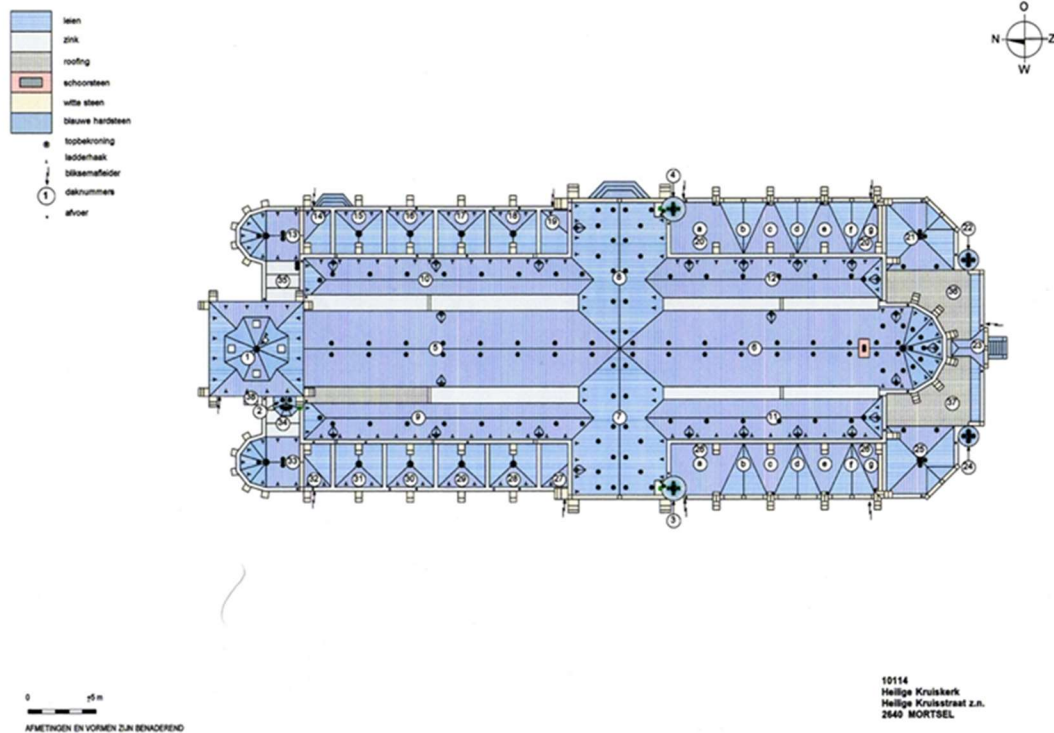
b) Gebouw en architecturale mogelijkheden

Oppervlakte

- benaderende oppervlakte in m²: 48m x 23m = ca 1.100m²
- de vrije hoogte in de middenbeuk: ca. 13m
- aantal zitplaatsen: 450 personen in de kerk en in de weekkapel 45 personen.

Dakenplan

Voorzieningen

Sanitair	1 toilet naast het koorlokaal
Verwarming kerkruiimte	2 warme lucht toestellen op gas merk MARK Type Föhn-270; bouwjaar 2001, gekeurd na herstelling in 2024
Verwarming ontmoetingsruimte en weekkapel	2 condensatieketels + boiler op gas bouwjaar 2001, laatst gekeurd in 2024
Verlichting	Kerkruiimte: 10 x Led klok Gewiss Esalite HB 20K 148W 3000K 15600lm Luchters ter hoogte van altaar: 96 x ledlampen Sylvania type Toledo 2W 250lm
Keukenvoorzieningen	kitchenette met spoelbak ter hoogte van de ontmoetingsruimte
Audiosysteem	aanwezig, werkt matig.
Beeldscherm(en)	Niet aanwezig
Rolstoeltoegankelijkheid	ja, toegang via helling rechts van hoofdingang; een kleine glazen luifel boven de ingang is voorzien, plaatsing voorjaar 2025.
Diefstalbeveiliging	aanwezig

Brandbeveiliging	ja, op basis van het voorafgaand advies van de Dienst Preventie, Zone Rand van de Brandweer werd in 2019 veiligheidssignalisatie en - verlichting geplaatst door de firma SICLI en volgende snelblustoestellen gehuurd met onderhoudscontract en regelmatige keuring: 10 x AQUA-MAX 6 (43A); 1 x FURY MAX 6 (55A) en 1 x CO2 C5 AC1
Bliksembeveiliging	de installatie werd in 2012 volledig gecontroleerd en waar nodig vernieuwd. Een deel van de 10 koperen bliksemafleiders (ca 3m per afleider) werd gestolen en door RVS vervangen (zie hoger dakenplan). De firma Hommema doet de keuringen op basis van een onderhoudscontract. De meest recente inspectie was op 10 februari 2025.
Gsm-operatoren	aanwezig in kerktoeren: Proximus (tot mei 2025) en Orange. Het torenuurwerk met 3 wijzerplaten wordt jaarlijks nagekeken en indien nodig hersteld door de firma Michiels (Mechelen). De toren bevat 3 bronzen klokken die nog steeds kunnen luiden.

Duurzaamheid: gebeurde ingrepen en kansen

Verlichting

De 10 oude halogeenlampen (1000 W/stuk) in de nok van de kerkruimte werden 5 jaar geleden vervangen door bovenvermelde ledlampen (148W/stuk); dit resulteert in een sterk verminderd verbruik aan elektriciteit.

Verwarming

Door het beter onderhoud van de Cv-ketels (zie hoger) en meer controle op de gevraagde temperatuur tijdens de diensten is het gasverbruik gevoelig gedaald.

Daken en buitenschrijnwerk

Door het systematisch onderhoud is de wind- en waterdichtheid van het kerkgebouw verzekerd wat de warmteverliezen en de kosten op termijn beperkt.

Bouwfysische toestand

Samenvatting rapport Monumentenwacht:

- Monumentenwacht is aangesteld voor de inspectie van het kerkgebouw; de laatste inspectie was op 23/09/21. Volgende geplande inspectie op 26/02/25.

Uitgevoerde restauratiewerken + jaar:

- Een deel van de buitenramen (ZW van het koor) werd 18 jaar geleden gerenoveerd. Het beschermingsglas van enkele ramen is opnieuw gebroken (vandalisme?) en moet hersteld worden.
- Buitenschrijnwerk: alle houten deuren en ramen werden eind 2024 gevernist door de Firma Jansco; het ijzeren traliwerk werd opnieuw geschilderd.
- Regenwaterafvoer: de aansluiting van de afvoerpijpen op openbare riolering werd in 2015 hersteld.

- Het orgel heeft in 2018 een grondig nazicht en herstelling gekregen door de firma Nijse. (NL). Onze organist heeft recent een lijst opgesteld met de huidige mankementen met het oog op een nieuwe afspraak voor het onderhoud en herstelling.
- Dakwerken: De firma Flebus heeft sedert 5 jaar een opdracht voor het systematisch en grondig herstellen cq. vernieuwen van alle daken en goten van het kerkgebouw. De uitvoering gebeurt op basis van de noodwendigheid en het beschikbaar budget. Eind vorig jaar 2024 werden het dak boven de sacristie en enkele dakgoten vernieuwd. Op regelmatige basis (voorjaar /najaar) is er kort nazicht van de platte daken en dakgoten. Firma Flebus is ook stand-by in geval van plotse calamiteiten (bv. verstoppingen van dakgoten en regenpijpen en/of lekkages).

Financiële gegevens

- Geplande investeringen (*schematisch overzicht van grote werken aan de kerk die moeten gebeuren en waar consensus over is tussen gemeente en centraal kerkbestuur/kerkfabrieken*)
De kerkfabriek heeft zich geëngageerd om zelf een beheersplan op te maken.
- Gewenste investeringen: (*opsomming van investeringen die zouden moeten gebeuren – of wenselijk zijn; waar nog geen consensus over is of nog niet ingepland zijn*)
 - o dakwerken: verder herstel of vervanging van dakbedekking en zinken goten.
 - o ramen: nazicht van alle buitenramen en herstel van de beschadigde onderdelen

2.2.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

De Heilig Kruiskerk is gelegen in het centrum van de Stad Mortsel nabij de voornaamste verkeerswegen en winkelstraten (Antwerpsestraat). Daar rijden tram 7 en 15 en verschillende buslijnen. In de nabijheid van het kerkgebouw liggen het Mark Liebrecht Schouwburg, een ruime overdekte fietsenstalling, de OLVE-school en het Parkje. De omliggende bebouwing bestaat verder uit woonhuizen.

Aan de H. Kruisstraat nr. 18 ligt het Parochiehuis Johannes XXIII met vergader- en feestzalen. Dit parochiehuis wordt gemeenschappelijk gebruikt als secretariaat en vergaderruimte door de vijf parochies van Mortsel. De zalen worden ook aan particulieren verhuurd voor familiereünies enz.

In de kerktoren hangen 3 bronzen klokken die voor de zondagsvieringen, begrafenissen en huwelijken worden geluid. Op de toren staan 3 verlichte uurwerken die het exacte uur aangeven. In de toren hebben 2 operatoren (Proximus en Orange) hun zendapparatuur opgesteld.

De kerkruimte heeft een mooie akoestiek. In eerste instantie geeft dit mogelijkheid om de erediensten muzikaal op te luisteren met zang en/of instrumentaal. De kerk bevat een orgel dat zich in redelijke goede staat bevindt. Er is een verhoog voor het altaar en de koor.

De kerkruimte wordt regelmatig gebruikt door de gemeentelijke cultuurdienst voor allerlei concerten (op voorwaarde dat ze samengaan met de religieuze bestemming van het gebouw).

2.2.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

Pastoraal gebruik

- Kerk is de zondagkerk voor Federatie Mortsel.
- Wekelijkse vieringen: zondag om 11 uur aanwezig 120
- Hoogdagvieringen: Kerstmis 278 ; Pasen 230

- Maandelijkse Federatieviering: aanwezig 160
- Uitvaarten 10
- Dopen 20
- Huwelijken 2
- Schoolvieringen 4

Niet-pastoraal gebruik

- Wekelijks op zaterdag in de weekkapel: Rozenkransgebed
- Aswoensdagviering met de Federatie
- Herdenking van 5-april en Feest van de Vlaamse gemeenschap
- Wekelijkse repetitie van het koor
- Boetevieringen
- Viering voor Levensadem
- Viering voor Samana
- Catechese van Vormsel en eerste communie
- 1 à 2 concerten ingericht door o.a. Cultuurbeleid Mortsel.

2.3. Sint Lodewijk Mortsel

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

2.3.1. Identificatie

Naam: Sint Lodewijk

Geografische ligging

- Adres: Osylei 74, 2640 Mortsel
- Provincie: Antwerpen
- Kadaster: Sectie A, perceelnummer 199n2

Plaats in kerkelijke structuur

- Bisdom: Antwerpen
- Dekenaat: Kempen-West
- Pastorale eenheid: Heilige Maria Magdalena
- Parochie: Sint Lodewijk

Eigenaar: Kerkfabriek Sint-Lodewijk

Bescherming(en)/vastgesteld

- De kerk is opgenomen in de inventaris Onroerend Erfgoed onder objectnummer 13643.

2.3.2. Beschrijving

De Sint-Lodewijkkerk dateert van 1935 met een herstelling ten gevolge van de oorlogschade in 1948. Ze is vrijstaand ingeplant achteraan een hoekperceel (hoek Osylei en Herman Ullenslei), met de voorgevel evenwijdig aan de Osylei. De toegang ligt in het noordoosten, het koor in het zuidwesten. De kerk is omgeven door een haag en een grasveld met hoge bomen en struiken, aangeplant tussen 1953 en 1957. Door de begroeiing is de kerk vanaf de straat nauwelijks zichtbaar. Het koor grenst aan de perceelsgrens, omdat het oorspronkelijke ontwerp groter was. De pastorie werd pas in 1956 gebouwd aan de Ullenslei nr. 40. Een arcademuur uit die bouwfase verbindt de kerk met de pastorie. In de zuidwesthoek bevindt zich een keldertoegang en een garage, toegevoegd door een vroegere pastoor.

De kerk oogt compact door het kleine grondplan en hoge volume, te wijten aan de onvoltooide bouw. Het schip telt vier traveeën onder een hoog zadeldak; het koor bestaat uit een lagere rechte travee

met halfronde absis in negen facetten. Er is geen dwarsbeuk; de uitspringende transeptvleugels vallen samen met de eerste koortravee en bevatten dienst ruimten over meerdere verdiepingen. De kerk is opgetrokken in bruine baksteen, op een lage breukstenen plint na, met sobere versieringen in baksteenverbanden en nissen. De stijl is sober baksteenmodernisme met romaanse invloeden: rondbogen in de koorvensters, rechthoekige vensters in het schip. Zadeldaken zijn met natuurleien bedekt en afgewerkt met een eenvoudige houten kroonlijst.

De noordoostgevel met hoofdkom aan de Osylei is een wachtgevel in orangerode Boomse baksteen. De topgevel heeft vier pilasters en een spitsbogige spaarnis. De toegang bestaat uit een kleine as met dubbele rondboogdeur en luigaten voor een tijdelijke klok. De zijgevels tonen vier traveeën met strookvensters, lage zijbeuken met kleine rechthoekige vensters en spaarnissen. Elke zijde heeft een uitspringende transeptarm: een hoog volume onder plat dak, en een lager deel met schilddak en drieledige vensters met diefijzers. De noordgevels van de transeptarmen zijn vrijwel gesloten, met uitzondering van een dienstdeur; de zuidgevels hebben rechthoekige drielichten. Het koor, bijna half rond, bestaat uit negen facetten met rondbogige vensters, omgeven door een lage dienstgang met kleine ramen.

a) Cultuurhistorische waarde

Kunstvoorwerpen en meubilair

De kerk is relatief sober ingericht vergeleken met andere kerken. Het marmeren hoofdaltaar en de communiebank uit de jaren 1930, met koperen reliëfs van de Mortselse beeldhouwer Floris De Cuijper, zijn verdwenen. Enkel een marmerplaat met koperen reliëf van twee engelen achteraan de dienstgang herinnert eraan.

De zijaltaren in donker en grijs Portugees marmer dateren uit 1956 en zijn ontworpen door Frans Speybrouck. Ze zijn gewijd aan H. Lodewijk en H. Jozef. Op het rechter altaar staat een koperen tabernakel, mogelijk afkomstig van het vroegere hoofdaltaar en eveneens van De Cuijper. Links hangt een schilderij van Onze-Lieve-Vrouw-met-Kind.

De houten kansel werd in 1956 vervangen door een grijsmarmeren exemplaar naar Speybroucks plannen, met koperen voorstellingen van de vier evangelisten door De Cuijper. Hij maakte ook beelden van H. Antonius en H. Teresia in het schip, en achteraan in de zijbeuken een Onze-Lieve-Vrouw-met-Kind en een H. Hart. In de noordelijke zijbeuk staat een Onze-Lieve-Vrouw-van-Lourdes in een voormalige biechtstoel. Van deze en twee gipsen beelden aan de trappen is de maker onbekend.

Het Christusbeeld in het koor en het medaillon op het doksaal zijn van Antwerpse beeldhouwer Adolf Van Dongen (1890–1969), bekend van religieuze gevelsculpturen. In de zuidelijke zijbeuk staat een houten biechtstoel, vermoedelijk ontworpen door Van Craen. De kruisweg in gedreven koper (1949) is mogelijk ook van De Cuijper. Het huidige orgel op het doksaal is van Pels (Herselt, 1978); voordien was er enkel een harmonium.

Glasramen

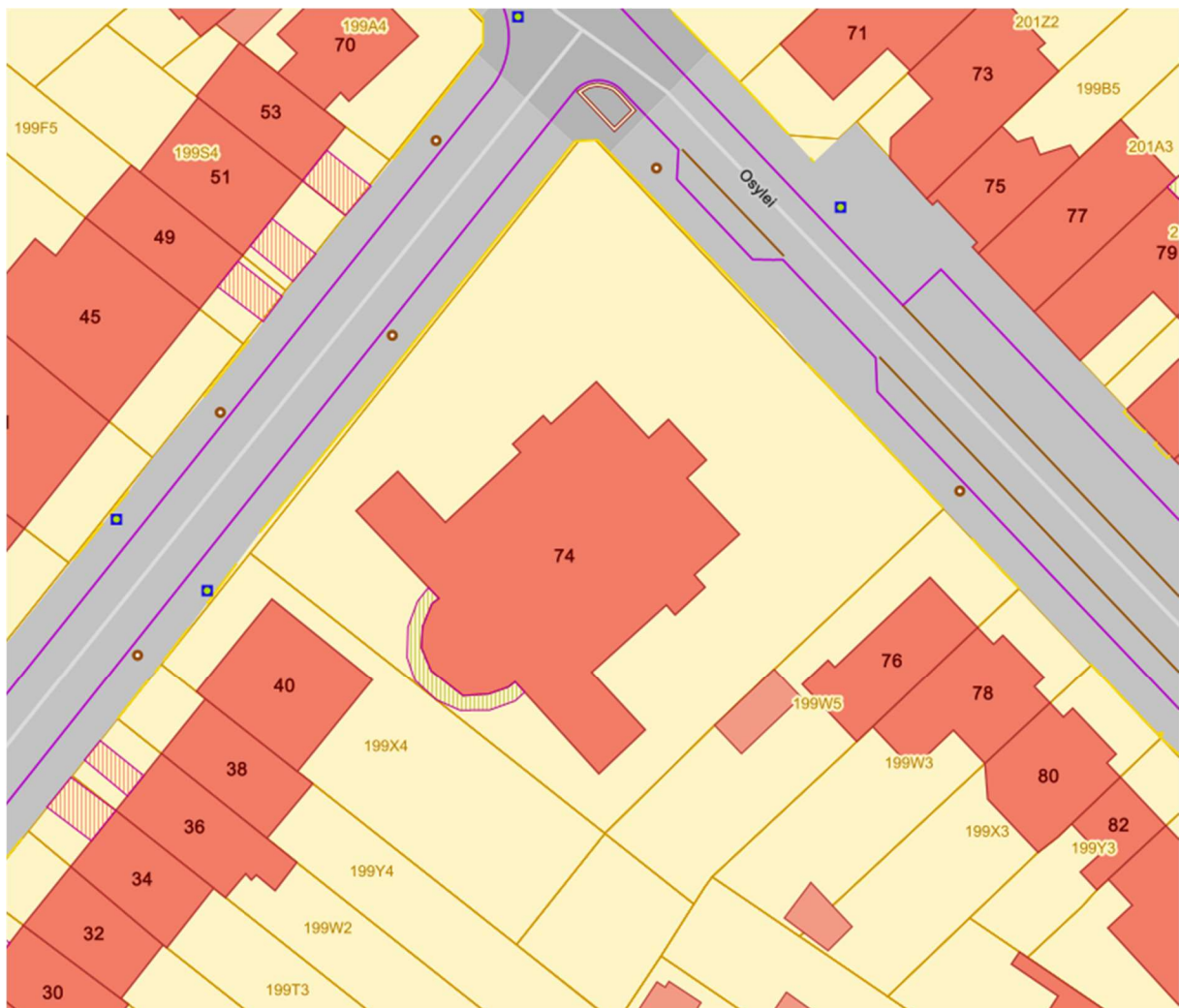
Oorspronkelijk bevatte de kerk glasramen van Eugène Yoors, actief in de Pelgrimsbeweging. Foto's tonen deze wellicht in het koor. Tijdens WOII raakten ze beschadigd; mogelijk zijn delen hergebruikt in de zijramen van het schip, herkenbaar aan figuratieve elementen en blauwe geometrische patronen.

De glasramen in het koor dateren van 1956, ontworpen door kunstschilder Crespin en uitgevoerd door glazenier Calders. Ze tonen Christus aan het kruis met Maria en Johannes, en de heiligen Lodewijk, Emilius, Benedictus en Anna, tegen een blauwe achtergrond. Andere ramen, inclusief die in de sacristie, zijn geometrisch (jaren 1950) en bevatten schenkerssymboliek.

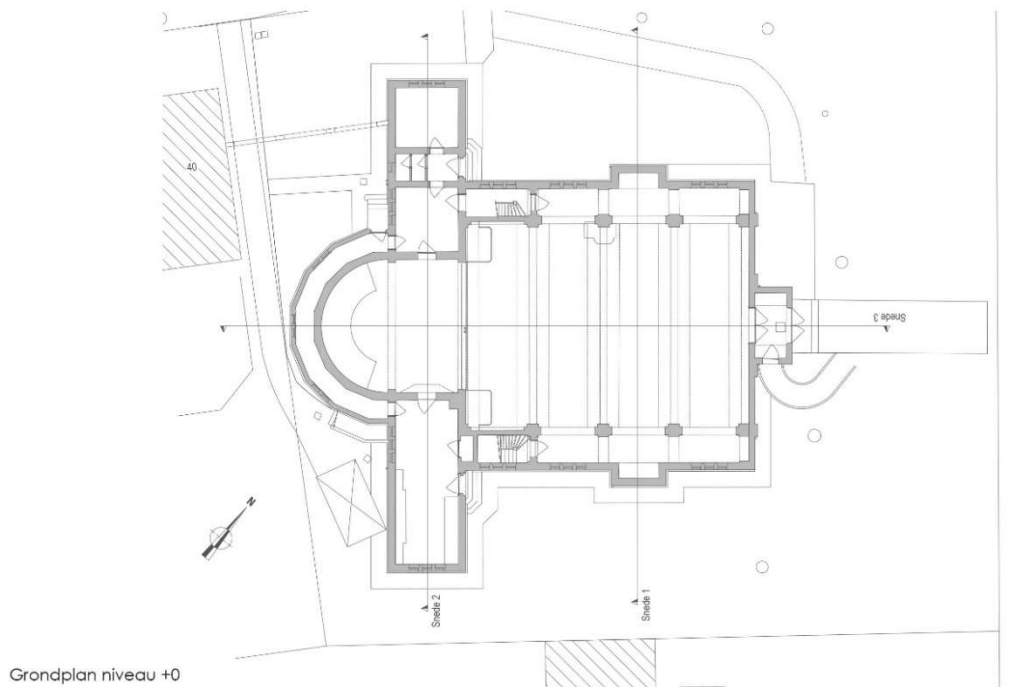
b) Gebouw en architecturale mogelijkheden

De kerk beschikt over diverse nevenruimten. De sacristie, gelegen in de zuidoostelijke transeptarm, is een langwerpige rechthoekige ruimte met eiken visgraatparket, vlakke wanden en plafond, en eenvoudig vast meubilair. Onder de sacristie bevindt zich een technische kelder met de verwarmingsinstallatie, bereikbaar via een buitendeur; de kerk wordt verwarmd met radiatoren. Boven de sacristie bevinden zich het doksaal met orgel en een bergruimte, vroeger in gebruik als koor. Eenvoudige houten trappen verbinden de verdiepingen.

De dienstgang rond het koor heeft een vloer van cementtegels met houtmotief, en vlakke witte wanden en plafonds. De vergaderzalen in de noordwestelijke transeptarm hebben eveneens cementtegels met houtmotief, eenvoudige afwerkingen, en geverniste houten paneeldeuren. Op de verdieping is een grote vergaderzaal, met daarboven een zolder die toegang biedt tot de dakkappen. De kap van de hoofdbeuk bestaat uit metalen vakwerkspanten; de overige daken (koor en transeptarmen) zijn opgebouwd uit eenvoudig houten timmerwerk.

opgemeten door Eyckmans (2020), bewerkt door Origin

- **Hoofdrimte (Schip):**
 - Spitse gordelbogen en spits tongewelf, sober gedecoreerd met art deco-invloeden.
 - Vloer van bruingeel gevlamde cementtegels.
 - Lambrisering van bruine gevelsteen met decoratief reliëf.
 - Wit geschilderde stucwerk gewelven, open geplooid naar de vensters.
 - Smalle zijbeuken met segmentbogen en vlakke plafonds.
- **Koor:**
 - Licht twee treden hoger, met een vloer van gele cementtegels en natuursteen.
 - Bakstenen lambrisering en een schaalgewelf met steekgewelven.
 - Doksaal met balkon, versierd met een reliëf van Adolf Van Dongen (vergulde muziekinstrumenten).
- **Toegangssas en trappen:**
 - Toegangssas bij de noordoostgevel met ceramische tegelvloer, planchettenplafond en eenvoudige binnendeur.
 - Trappen in de travee tegen het koor naar de verdiepingen van de dwarsbeukarmen.
- **Nevenruimten:**
 - Sacristie: Rechthoekige ruimte met eiken visgraatparket, eenvoudige wanden, plafond en vast meubilair.
 - Technische kelder: Onder de sacristie, met verwarmingssysteem en aparte buitendeur.
 - Verdieping sacristie: Doksaal met orgel en bergruimte.
 - Dienstgang: Cementtegelvloer met houtmotief, vlakke witte wanden en plafonds.
 - Vergaderzalen: Cementtegelvloeren met houtmotief, eenvoudige afwerking en geverniste houten paneeldeuren.

- Grote vergaderzaal: Op de verdieping, met zolder erboven en toegang tot de dakkappen.
- Dakconstructies:
 - Hoofdbeuk: Vakwerkspanten in metaal.
 - Lagere daken, koor en transeptarmen: Eenvoudig houten timmerwerk.

Oppervlakte

322 +130m² + 30m²

Voorzieningen

Sanitair	1 toilet aan vergaderzaaltje aan de dienstingang
Verwarming	Centrale verwarming met drie condensatiegasketels en radiatoren
Verlichting	Klassieke armaturen
Keukenvoorzieningen	Enkel spoelbak aan de sacristie
Audiosysteem	Aanwezig en werkt naar behoren
Beeldscherm(en)	Niet aanwezig
Rolstoeltoegankelijkheid	Rolstoeltoegankelijk, behalve koor en sacristie (vanuit de kerk)
Brandbeveiliging	Blusapparaten
Bliksembeveiliging	Aanwezig (laatste keuring 2024)
Gsm-operatoren	Nee

Bouwfysische toestand

Samenvatting rapport Monumentenwacht 2016

- Gehele object: toestand, redelijk; onderhoud, goed; risico, redelijk
- Dak: toestand, goed; onderhoud, goed; risico, weinig
- Dakwaterafvoer: toestand, redelijk; onderhoud, redelijk; risico, redelijk
- Kapconstructie en zolder: toestand, goed; onderhoud, redelijk; risico, goed
- Draagstructuur en overspanning: toestand, redelijk; onderhoud, goed; risico, redelijk
- Schrijnwerk en beglazing: toestand, redelijk; onderhoud, matig; risico, redelijk
- Afwerking en inrichting: toestand, goed; onderhoud, goed; risico, weinig

Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

De Sint-Lodewijkparochie omvat grotendeels de verkavelde zone rond de Dieseghemhoeve, ontwikkeld vanaf 1903 dankzij het station Mortsel aan de Deurnesteenweg. De straatnamen verwijzen naar historische figuren uit de gemeente. Zo is de Osylei genoemd naar de familie Osy: Joseph Osy was vanaf 1812 meier van Mortsel en actief in de politiek; zijn zoon Eduard werd senator, kamerlid en gouverneur van Antwerpen. Hun familie bezat het nabijgelegen kasteel Cantecroy.

Aan de Osylei ligt ook het parochiecentrum Dieseghemhof, vroeger 't Centrum genoemd. Oorspronkelijk stond hier een houten paviljoen van Expo 58, vervangen in 1965 door een nieuw

gebouw dat later werd uitgebreid. De infrastructuur is nu aan vernieuwing toe. Achter het parochiecentrum bevindt zich een school met verouderde modernistische paviljoenstructuren uit 1959.

De kerk staat op een klein perceel, tegen de achterzijde gedrukt door de bouwgeschiedenis. Er was nooit een kerkhof, enkel een tuin met lage begroeiing. Het geplande kerkplein op de hoek Osylei–Dieseghemlei werd niet gerealiseerd; in plaats daarvan verrezen rijwoningen met voortuin. In 1956 werd de pastorie op Herman Ullenslei 40 gebouwd, naar ontwerp van architect De Backer. De pastorie is sinds een aantal jaren de kinderopvang ‘Pastorij’ van lokaal bestuur Mortsel.

2.3.3. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

Pastoraal gebruik

- Er gaan geen wekelijkse erediensten meer door.
- Wel nog huwelijken en begrafenissen.

Niet-pastoraal gebruik

- Cultuurproject Dieseghem (4 x per jaar)
- Concerten (3 per jaar)
- Schoolvieringen
- Orgelles elke maandag van het schooljaar tussen 14 en 22 uur.
- Individuele orgelrepetitie, afhankelijk...

2.4. Heilige Bernadette Mortsel

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken? Vraag het dan op bij de gemeente.

2.4.1. Identificatie

Naam: Heilige Bernadette

Geografische ligging

- Adres: St. Bernadettestraat 7, 2640 Mortsel
- Kadastraal: Mortsel, sectie C, perceelnummer 151T
- Provincie: Antwerpen

Plaats in kerkelijke structuur

- Bisdom: Antwerpen
- Dekenaat: Kempen-West
- Pastorale eenheid: Heilige Maria Magdalena
- Parochie: Heilige Bernadette

Eigenaar: Kerkfabriek van de parochie Heilige Bernadette te Mortsel

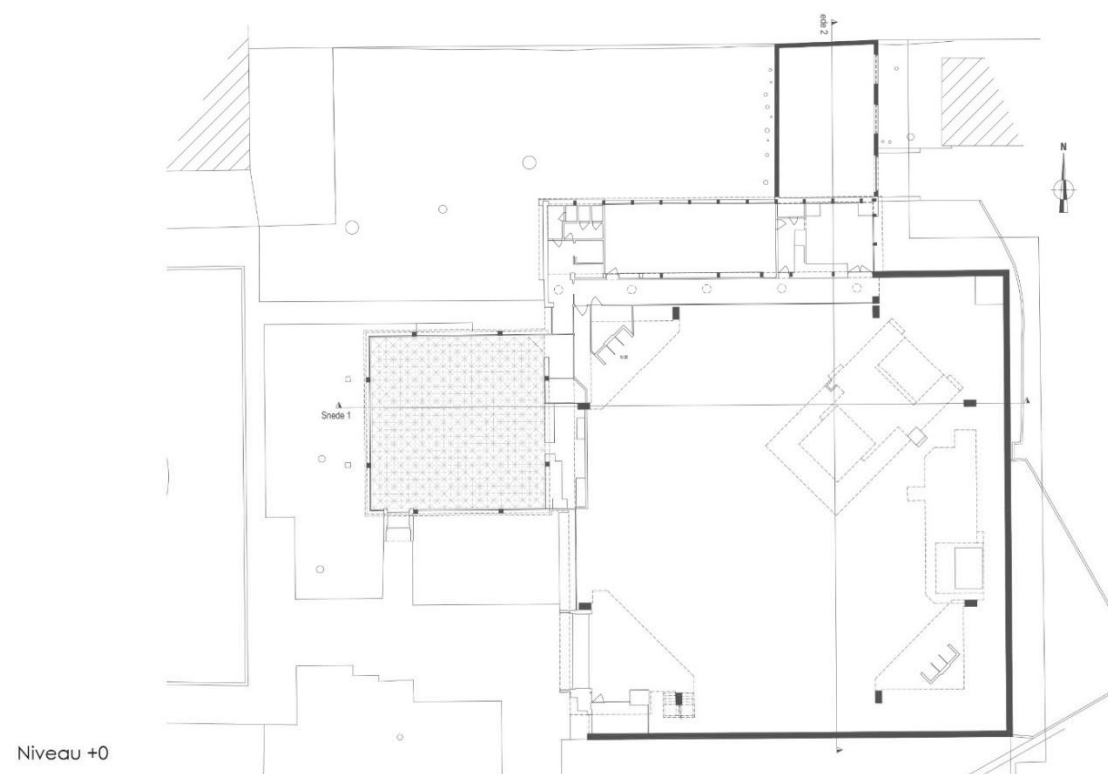
Aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed

2.4.2. Beschrijving

a) *Cultuurhistorische waarde*

Het gebouw geniet geen bescherming. De kerk is een modernistisch ontwerp en bestaat uit een aaneenschakeling van volumes: een gesloten groot hoofdvolume, een open volume met de weekkapel dat vandaag fungeert als parochiezaal het atrium, een aangebouwd dienstvolume met extra zaaltje en een laag bergingvolume, vandaag in gebruik door de kleuterschool. De volumes zijn rond één hoek van het hoofdvolume gepositioneerd. Op die manier valt het vierkant van het hoofdvolume uiteen in twee L delen met elk een andere uitwerking. De gevels waar de volumes tegen zijn geplaatst bestaan uit

opgemeten door Saskia Dumoulin (2020)

Voorzieningen

Sanitair	in sacristie 1 toilet met handwasbak. Bezoekerstoilet dames 2 toiletten en 1 handwasbak; Heren: 1 toilet, 2 urinoirs en 1 handwasbak; 1 gehandicapten-toilet met handwasbak.
Verwarming	kerk: warme lucht op gas gestookt (deels uit 1969), sacristie en nevenruimte met infrarood plafondplaten (uit 2020), atrium: convectoren gasgestookt (uit 1969)
Verlichting	kerk met Led-spots (uit 2019) en deels met TL-buislampen. Atrium: deels Led-lampen en deels spaarlampen. Nevenruimtes en sanitair met Led-lampen.
Keukenvoorzieningen	Keukenvoorziening: atrium aanrecht met spoelbak en elektra waterboiler; spoelbak aan bar-toog met elektra boiler samen met vervangen keukenkasten uit 2015.
Audiosysteem	niet aanwezig
Beeldscherm(en)	niet aanwezig
Rolstoeltoegankelijkheid	voldoet
Brandbeveiliging	atrium is voorzien van blusapparaten
Bliksembeveiliging	niet vanwege beperkte hoogte in vergelijking met omliggende woningen
Gsm-operatoren	niet vanwege beperkte hoogte

Duurzaamheid: gebeurde ingrepen en kansen

Behoudens de onlangs aangebrachte dakisolatie op het hoog-dak van de kerk is de algehele isolatiewaarde ondermaats. In de buitenwanden ontbreekt de spouwisolatie. De raampartijen met de tussenliggende verticale betonlamellen hebben geen isolatiewaarden van betekenis. De betonstructuur in contact met de buitenschil geeft aanleiding tot 'koude bruggen' met vervuiling als gevolg (zichtbaar in kerk en Atrium).

Mogelijke werken ter verbetering van de duurzaamheid:

- Vervangen kerkverlichting door Led-spots
- Centrale verwarming: compatibel maken van de 'slimme thermostaten' en optimaliseren van de installatie na opsporen en verhelpen van gebreken door veroudering.
- Hoofddak kerkgebouw (plat dak) voorzien van zonnepanelen.

Bouwfysische toestand (deels met remediëring)

Structuur & Stabiliteit

- Geen zichtbare stabiliteitsproblemen.
- Betonrot hersteld; lamellen vervangen met aangepaste dekking.
- Lichte roestvorming op westgevel vereist opvolging.

Riolering

- Huidige buizen in asbestcement, zwaar beschadigd; infiltratie van regenwater.
- Onderzoek (2024) toont wortelschade; voorstel: renovatie met kunststof kous.
- Herstellkost geraamd op €200.000.
- Alternatief: regenwaterafvoer via dakgoot, lager dak en nieuwe standleiding.

Buitengevel

- Voegwerk oost- en westgevel versleten.
- Losliggende, verzakte muurdekstenen bovenaan metselwerk.

Vloerafwerking

- Splijttegels deels hersteld; opstuiken door onvoldoende dilatatie.
- Niet geschikt voor zware puntbelastingen.

Elektriciteit

- Gekeurd en goedgekeurd (OCB, 2022).
- Verwarming nevenruimte/sacristie via infraroodpanelen: traag en onvoldoende.
- Verlichting grotendeels vervangen door LED.

Gasverwarming

- Twee verouderde ketels:
 - Ketel 1: verwarmt kerk traag, max. 12°C.
 - Ketel 2: verwarmt Atrium, inefficiënt.

- Ringleiding vermoedelijk met asbesthoudende isolatie.
- Audit Eandis(2018): vernieuwing kost ca. €75.000.
- Slechte toegankelijkheid tot stookplaats.

Buitenschrijnwerk

- Inkomdeuren versleten, beperkte hoogte (2 m).
- Atriumdeur en zij-ingang deels vernieuwd.
- Vervanging buitendeuren en verbetering toegankelijkheid aanbevolen.
- Glas voldoet niet aan isolatienormen.
- Koudebrug-effect van ramen op west- en noordgevel; binnenbekleding aanbevolen.

Binnenschrijnwerk

- Stookkelderdeur niet brandwerend.
- Verouderde sloten binnendeuren

Dakbedekking

- Hoofddak geïsoleerd en onderhouden.
- Lichtstraat weinig geluidsisolerend.
- Dak Atrium en Nevenruimtes: beperkte isolatie, verbetering wenselijk.
- Mogelijke plaatsing zonnepanelen vereist stabiliteitsonderzoek.

Buitenomgeving

- Kerkpad is oneffen en gevaarlijk voor voetgangers.

2.4.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

De kerk is ingebed in een na-oorlogse nieuwe wijk 'Hof Van Rieth'. Tot deze wijk, typerend door haar eengezinswoningen in gesloten of halfopen bebouwing, behoren de straten Hof van Riethlaan, Sint-Bernadettestraat, Willaard, Selland, Haleblok, Blauwbloederstraat, Sint-Hathebrandstraat, Walter Pompenlaan, Cornelis De Herdtstraat, Abelenstraat, Singel en de Doolhoflaan. De wijk ligt ingesloten tussen de Mechelsesteenweg en de grenzen van de gemeente Edegem. Het ontwerp van de wijk hield onmiddellijk rekening met de bouw van een parochiekerk.

Verskillende foto's tonen dat de kerk omzeggens het laatste gebouw in de wijk was.

De kerk ligt bijgevolg midden in een woonwijk op het einde van een doodlopende straat. Deze ligging versterkt de betrokkenheid van de omwonenden in de parochie.

De parochiezaal 'Atrium' wordt regelmatig gebruikt voor allerlei samenkomsten. De inplanting maakt van deze kerk een mooi voorbeeld van de toen recent gelanceerde ideeën over de functie van de parochies. Enerzijds behoort deze kerk tot de woonwijk door zijn organisch samengaan met de eengezinswoningen, anderzijds is haar aanwezigheid bescheiden door de afwezigheid van een klokkentoren. Door haar inplanting en volume heeft de kerk geen expliciete dominantie in de wijk, hetgeen wel het geval is bij de klassieke parochiekerk.

2.4.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

- Er is voorzien dat in de loop van 2025 de zondagvieringen een einde nemen.
- Huwelijken, begrafenissen en schoolvieringen blijven er wel doorgaan.
Zeer beperkte parkeergelegenheid voor auto's.

2.5. Sint Jozef Mortsel

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

2.5.1. Identificatie

Naam: Sint-Jozef Mortsel

Geografische ligging

- Adres: Liersesteenweg 312, 2640 Mortsel
- Provincie: Antwerpen
- Kadaster : SECTIE C, NR. 11513/00E005

Plaats in kerkelijke structuur

- Bisdom Antwerpen
- Dekenaat: Kempen-West
- Pastorale eenheid: Heilige Maria Magdalena
- Parochie: Sint-Jozef Mortsel

Eigenaar: Kerkfabriek Sint-Jozef Mortsel

Bescherming: vastgesteld bouwkundig erfgoed: onder objectnummer ID 134

2.5.2. Beschrijving

a) Cultuurhistorische waarde

Eerste steen in 1939. Wijding en in gebruikname op 23 februari 1941.
Ontwerp van architect L. De Vooght

b) Gebouw en architecturale mogelijkheden

Neo-traditioneel: Type: Basiliek met Transept

Geen Toren

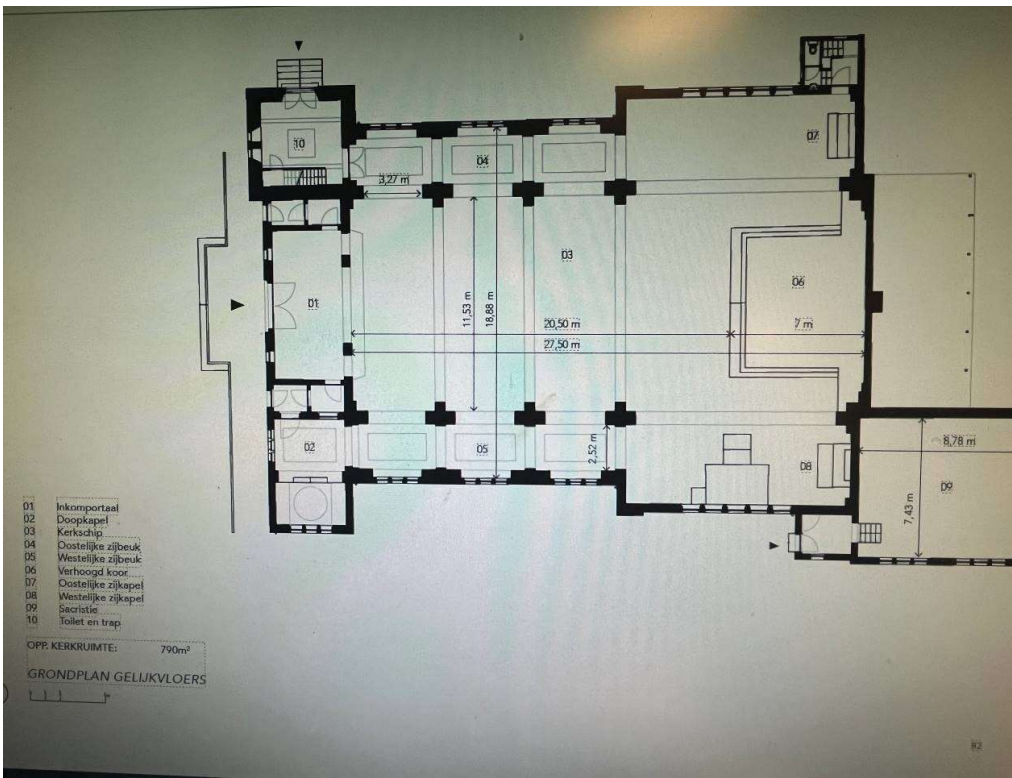
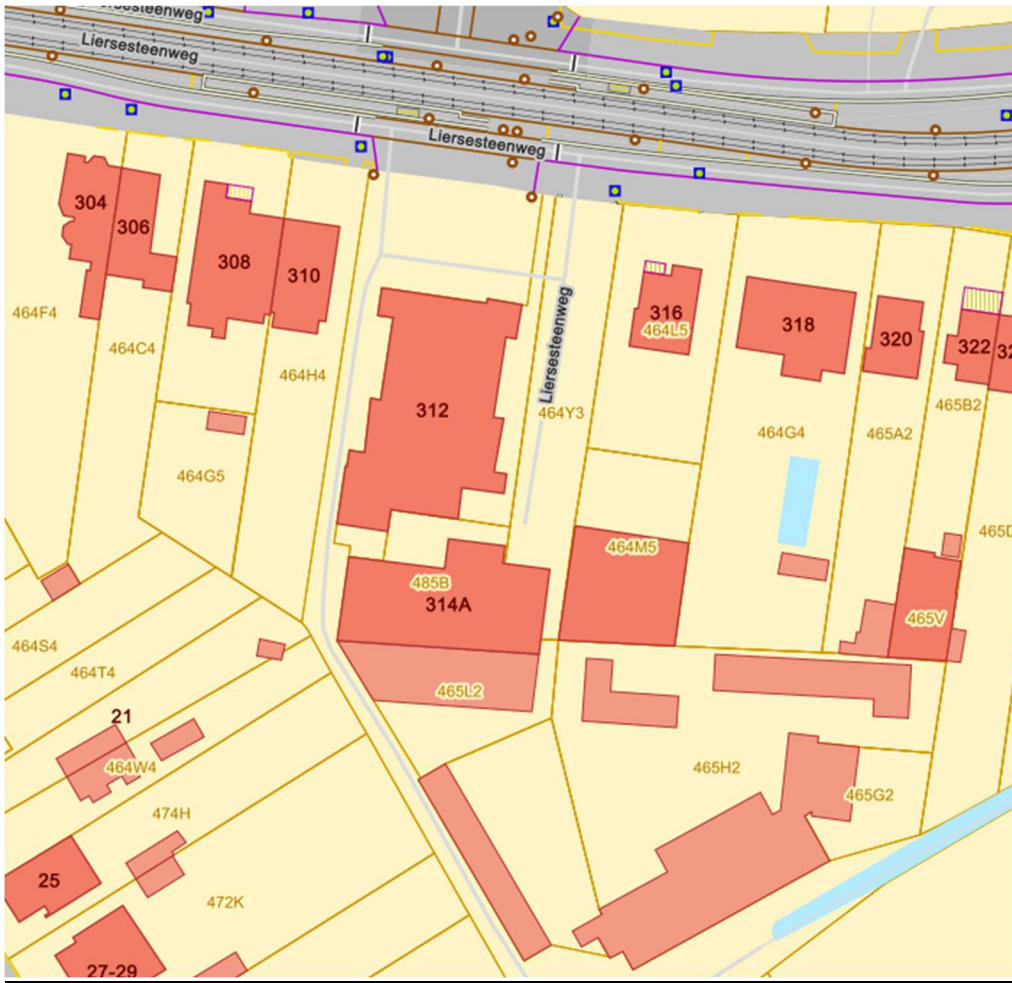
Het kerkgebouw werd geconcipieerd als onvoltooide driebeukige kruiskerk met centraal kerkschip en twee zijbeuken. Het schip bestaat uit vijf traveeën en het transept uit drie traveeën. Het verhoogde koor werd tussen de middelste travee geplaatst en is afgewerkt met een vlakke koorsluiting. Ten noordoosten van het koor bevindt zich een rechthoekige sacristie. Ten noordwesten bevindt zich vandaag een kleine berging. De sacristie en de berging zijn beide eveneens toegankelijk via een deur die uitgaat op respectievelijk de kasseiweg (brandweg) en parking langs de kerk. De initieel ontworpen toren werd nooit uitgevoerd (maar vervangen door een parlofoonsysteem). De ingang tot die nooit uitgevoerde toren zou links van het portaal liggen. Aan de rechterzijde van dat portaal bevindt zich de doopkapel, die op dit moment in onbruik is geraakt en als bergruimte gebruikt wordt.

De volledige kerk werd opgetrokken in rode bakstenen (achtergevel) en Luikse rotssteen. De volledige gevel werd op die manier geconcipieerd, met uitzondering van de Blauwe Hardsteendorpels en donkergrijze (houten) raamkozijnen (die gedeeltelijk vervangen werden in witte kunststoffen profielen) met glas-in-loodramen. Een Blauwe Hardsteen-lijst loopt alzijdig rondom het gebouw en belijnt hiermee een plint, die toch ook in de Luikse rotssteen opgebouwd is, analoog aan de gevels. De middenbeuk en het transept zijn uitgewerkt met een zadeldak dat gedeeltelijk doorloopt over de aansluitende zijbeuken. De dakgoten en druiplijsten werden in hout uitgevoerd en in een witte kleur geschilderd.

Enkel de linker- en rechterzijde van de gevels worden geritmeerd door steunberen. Het transept en de bovenzijden van het schip bevatten boogramen, en de rest van de gevelopeningen bevat eenvoudige rechthoekige raamkozijnen. Het gedeelte van het schip dat opgetrokken werd boven het zadeldak werd vreemd genoeg ook in metselwerk uitgevoerd, zoals de achtergevel.

Oppervlakte

- Gebouw: 869m²
- totale zone: 994m²
- aantal stoelen: 345
- stoelen in weekkapel: 25

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken? Vraag het dan op bij de gemeente.

Voorzieningen

Sanitair	links voor en links achter telkens 1 toilet.
Verwarming	2 gasturbines die heel veel lawaai maken (kunnen dus niet branden tijdens een evenement) 28 stralers van elk 3000W Beide samen onvoldoende om ruimte tot kamertemperatuur op te warmen. sacristie (weekkapel) wordt verwarmd met lucht/lucht warmtepompen (is wel voldoende).
Verlichting	(achterhaalde) spots van 1000W, waarvoor we nauwelijks nog lampen vinden. ringlamp (led) boven het altaar: up to date
Keukenvoorzieningen	geen
Audiosysteem	Ok, maar licht verouderd
Beeldscherm(en)	geen
Rolstoeltoegankelijkheid	ok
Diefstal- en brandbeveiliging	geen
Bliksembeveiliging	ok
Gsm-operatoren	geen

Biodiversiteit

Goede afsluiting van de zolders maakt dat er geen dieren aanwezig zijn.

Bouwfysische toestand

Gebouw dateert van 1941; er werd niet ingrijpend veranderd zelfs niet in aangewende materialen. Het gebouw werd goed onderhouden en vertoont niet onmiddellijk bouwkundige gebreken.

In het laatste verslag van de monumentenwacht dateert van maart 2020. Voorlopig werd geen nieuwe inspectie gevraagd tot duidelijkheid is ivm herbestemming.

Samenvatting rapport Monumentenwacht 2020

- Gehele object: toestand, goed; onderhoud, goed; risico, weinig
- Dak: toestand, redelijk; onderhoud, goed; risico, redelijk
- Dakwaterafvoer: toestand, redelijk; onderhoud, goed; risico, redelijk
- Kapconstructie en zolder: toestand, redelijk; onderhoud, redelijk; risico, weinig
- Draagstructuur en overspanning: toestand, goed; onderhoud, goed; risico, weinig
- Schrijnwerk en beglazing: toestand, goed; onderhoud, redelijk; risico, weinig

Nagenoeg alle gesignaleerde aanpassingen werden uitgevoerd volgens onderstaand tijdschema:

Onmiddellijke aanpak van een aantal kleinere zaken zoals betonrot.

2020: 1e deel plat dak roofing herstellen.

2021: Het 2de deel plat dak roofing laten herstellen.

2022: de loopplank boven in het gewelf laten verstevigen en verbeteren.

Verder wordt jaarlijks een algehele inspectie gedaan van het dak en de waterafvoer.

De neuzen van de pannen zijn aan het verslijten waardoor ze makkelijker kunnen verschuiven.

Een aantal minder dringende zaken blijven nog openstaan zoals: klim- en ladderhaken (nu gebruik van hoogtewerker).

Een aantal zaken blijven in permanente opvolging: betonrot, scheuren monitoren (voorlopig geen verdere beweging), toegankelijkheid, onkruid rondom de kerk, properheid van de zolders, voegwerk her en der, gebroken glazen in glas in lood-ramen.

Bijgevolg is de bouwfysische toestand zeker niet verslechterd sedert de laatste inspectie.

2.5.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

De Sint-Jozefkerk, samen met zijn parochiezaal, school en scoutslokaal, ligt aan de Liersesteenweg (N123), ten zuiden van de bus- en tramhalte Mortel Hof Savelkoul. De site ligt 2 à 3 km (relatief ver) verwijderd van het centrum van Mortsel. De N123 steenweg start in Mortsel en leidt vervolgens naar Lier. De treinhalte Mortsel-Liersesteenweg ligt ten westen van de kerk. De Koude Beek loopt ten oosten langsheen de school en kerk.

Ten zuiden van de kerk bevindt zich zoals reeds vermeld de kleuter- en lagere school De Klimboom en Den Wolschaerder, te bereiken via de verharde weg aan de rechterzijde van de kerk, of de kasseiweg aan de linkerzijde. De scouts 60ste zit ook langs de school in een apart gebouw, maar ze delen hun infrastructuur (sjorlokaal, speelplaats, toneelzaal) geregeld. Het natuurgebied opent zich ten oosten van de school en de scouts, en wordt door beide partijen gebruikt. De voorgenoemde Koude Beek loopt ook doorheen dit gebied. Ten noorden van de kerk ligt park Hof Savelkoul. De ruimtelijke structuur van de context van de site wordt typologisch voornamelijk bepaald door (half-)open eengezinswoningen en rijwoningen.

Volgens het gewestplan is de site gelegen in de bestemmingszone woongebied. Rondom dit woongebied bevinden zich enkel ander woongebied (gewestplan) en groengebied (RUP Koude Beek).

2.5.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

B-kerk

- Weekvieringen op zondag 9:45 uur (gemiddeld 50 personen)
- Op hoogdagen (gemiddeld 70 personen)
- Uitvaarten: 15
- Huwelijken: 1
- Schoolvieringen: 10
- Wekelijks koorrepetitie met orgel

3.1. Onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie

3.1.1. Definities

Categorie A: Kerkgebouwen die maximaal hun huidige bestemming voor de eredienst behouden. PS. info Parcum: categorie A-kerk: een kerk die op de langere termijn als parochiekerk zal behouden blijven – doorgaans gekoppeld aan valorisatie, meestal spreekt het bisdom Antwerpen van ‘A-valorisatie’.

Categorie B: Kerkgebouwen waar op korte termijn (voor eind 2025) een onderzoek zal afgerond worden naar neven- of herbestemming. PS. info Parcum: categorie B-kerk: een kerk die op korte termijn (binnen de vijf jaar) een neven-of herbestemming zal krijgen.

3.1.2. Definities toekomstvisie

1. Parochiekerk: Een parochiekerk staat ter beschikking van een plaatselijke geloofsgemeenschap die deel uitmaakt van de katholieke Kerk. De parochiekerk is er voor gebed, bezinning, liturgie en sacramentele vieringen. Daarnaast kan de plaatselijke geloofsgemeenschap de parochiekerk ook gebruiken voor bijvoorbeeld catechese of diaconie.

2. Valorisatie: ‘Valorisatie’ zijn die initiatieven die, met respect voor het normale gebruik van de parochiekerk, de betekenis van het kerkgebouw versterken en bevorderen. Daarbij benadruk je niet alleen de religieuze, maar ook de culturele, historische en kunsthistorische, architecturale en/of landschappelijke waarde. De initiatieven vullen de liturgie en bezinning aan of krijgen een plaats ernaast. Denk aan kunsthistorische rondleidingen, concerten, voordrachten, conferenties of tijdelijke tentoonstellingen. Ook de kerk ‘buiten de uren’ openstellen valt onder valorisatie.

3. Medegebruik: Wanneer je het kerkgebouw openstelt voor religieuze activiteiten van andere katholieke of christelijke geloofsgemeenschappen, spreek je over medegebruik. Doorgaans laten de bisdommen enkel religieuze groepen toe die behoren tot de Wereldraad van Kerken.

4. Nevenbestemming: Als er nog religieuze activiteiten plaatsvinden in de parochiekerk, maar die te groot is voor de plaatselijke geloofsgemeenschap, kan je een nevenbestemming overwegen. Er is een onderscheid tussen multifunctioneel gebruik en gedeeld gebruik.

- a) *Multifunctioneel gebruik:* een nevenbestemming in de tijd. Op momenten dat er geen religieuze activiteiten in de kerk plaatsvinden, kunnen andere organisaties het gebouw gebruiken. Denk aan een fanfare die de kerk af en toe gebruikt als repetitieruimte, of een school die de kerk tijdelijk als extra klaslokaal benut.
- b) *Gedeeld gebruik:* een nevenbestemming in de ruimte. Door architecturale aanpassingen te doen in het kerkgebouw, creëer je een kleinere liturgische ruimte. Daarnaast is er ruimte voor één of meerdere lokalen met een andere, (semi-)permanente invulling. Bij gedeeld gebruik zijn de liturgische ruimte en de andere ruimtes bouwkundig van elkaar gescheiden.

5. Herbestemming: Wanneer een parochiekerk niet meer voor religieuze activiteiten in aanmerking komt, kan de bisschop ze definitief aan de eredienst onttrekken. Het kerkgebouw krijgt dan een nieuwe functie. Volg de voorgeschreven kerkrechtelijke procedure. Ervoor vindt meestal een

samenvoegen van parochies plaats. Alleen de bisschop kan beslissen om een parochiekerk definitief aan de eredienst te onttrekken.

3.1.3. Basisprincipes

- Voor de stad Morsel werd in het vorig kerkenbeleidsplan en wordt ook in het huidige beleidsplan geopteerd om het aantal kerken waar eredienst doorgaat te beperken tot 2 A-kerken:
Valorisatie voor beide kerken: Sint Benedictuskerk en Heilig Kruiskerk. Deze kerken zijn de historische kerken van de stad en behouden maximaal hun huidige bestemming voor de eredienst. Zij liggen centraal en bieden veel mogelijkheden voor de pastoraal, vroeger, nu en in de toekomst.
- Alle andere kerken (Heilige Bernadette, Sint Lodewijk en Sint Jozef) worden B-kerken. D.w.z. dat zij in de huidige legislatuur een herbestemming krijgen. Op korte termijn (uiterlijk eind 2025) loopt de studie naar de herbestemming van de Sint-Jozef Kerk af en kan een besluit genomen worden rond de herbestemming van de 3 B-kerken. Er wordt gestreefd naar een betaalbare herbestemming die ten goede komt aan de gemeenschap. Dit kan in elke wijk anders zijn. Als teken van de christelijke aanwezigheid op de plek waar de kerk staat of stond, wordt een kleine liturgische ruimte behouden, die niet het karakter van een kerk kan hebben en als dusdanig niet op financiering van de stad kan rekenen noch voor investeringen, noch voor onderhoud. We trachten de liturgische ruimte zo in te richten dat er voldoende flexibiliteit is naar gebruik met respect voor de kerkelijke gemeenschap en de buurtbewoners. De precieze invulling en afspraken zullen mee onderwerp uitmaken van de besprekingen in het kader van de herbestemming.
- In de eerste maanden van 2026 (of vroeger na overeenkomst rond de herbestemming van de B-kerken) wordt de procedure opgestart tot een samenvoegingsonderzoek van de vijf parochies tot twee parochies (inclusief de nodige politieke besluitvorming).
- De officiële onttrekking aan de eredienst en juridische overdrachten volgen de mogelijke canonische en diocesane goedkeuringen.
- In de periode tussen het gebruik voor de eredienst en de herbestemming wordt gestreefd om zuivere leegstand te vermijden en zinvolle bezigheden te laten doorgaan.

3.1.4. Concreet betekent dit

Voor de A-kerken:

- **Sint Benedictus:** valorisatie van de eredienst
Opstellen van een beheersplan voor de komende jaren.
Investeringen in functie van duurzaamheid en EPC zoals isolatie, verwarming, voorzetramen.
In beheersplan onderzoeken naar ruimte met sanitair en kleedruimte zodat de kerk ook bruikbaar wordt voor andere evenementen en nevendiensten voor kinderen.
- **Heilig Kruis:** eveneens valorisatie van de eredienst
Investeringen vooral in functie van duurzaamheid en EPC

Voor de B-kerken blijven er nog verschillende opties open en moet er nog een beslissingsproces doorlopen worden:

- Voor **Sint Lodewijk** is het resultaat van het projectbureau herbestemming kerken bekend. Vraag blijft of de voorgestelde opties nodig en betaalbaar zijn:
 - Polyvalent gebruik rond nieuw transept
 - Een verticaal gemeenschapshuis
 - (Zorg-)wonen rond een collectief interieur
 - Andere mogelijke opties kunnen zijn (met voor en tegen): het huisvesten van een andere christelijke gemeenschap, of andere gebruiker (bv klimschool), waardoor de

kosten niet ten laste vallen van de stad, maar waar de mobiliteit een bezwaarlijk punt is

- Initiatieven met lokale aantrekking via zachte mobiliteit genieten de voorkeur, gezien parkeerplaatsen ontbreken
 - Eventuele afbraak met optie groene zone of een project voor Care-zorg, maar weerom met de nodige bedenkingen (o.a. inzake urbanisatie).
- Voor **Heilige Bernadette** zijn er eveneens de voorstellen van het projectbureau herbestemming:
 - Tribune als vrijstaand meubel
 - Kring van gemeenschapsfuncties rond ontmoetingsruimte
 - Een centraal bedienend volume met sanitair, keuken, lokalen enz. organiseert de ruimte
 - Overdekt plein als publieke kern van de wijk.

Bij al deze opties de terugkomende vraag of die opties nodig en betaalbaar zijn. Veel realistischer is om bij de herbestemming te kijken naar de synergie die mogelijk is met de aangrenzende school van OLVE.

- Voor **Sint Jozef** wordt eveneens gekeken naar de mogelijke synergie met de school 'De klimboom' teneinde te bekijken in welke mate de herbestemming van de kerk een rol kan spelen bij de verdere ontwikkeling van de school en verenigingen. Op basis daarvan worden door het studie bureau RE-st een aantal opties voorgesteld. Voor deze site zou uiteindelijk ook nog de toekenning aan een andere christelijke gemeenschap kunnen overwogen worden omwille van betere bereikbaarheid met openbaar vervoer en eigen parkeergelegenheid.

Categorie B: Kerkgebouwen waar op korte termijn (voor eind 2025) een onderzoek zal afgerond worden naar neven- of herbestemming:

- ⇒ Sint Jozef, Sint Lodewijk, Heilige Bernadette
- ⇒ Voor deze drie sites worden door de parochies en het CKB het engagement genomen om voor eind 2025 een plan op te stellen voor Sint Lodewijk en Heilige Bernadette. Met betrekking tot de site Sint Jozef zal de uitkomst van de lopende studie bepalend zijn voor het vervolg van dit traject.

Wijk	Kerk	Toekomstvisie: voorlopige opties
	Heilig Kruis	A-kerk Parochiekerk met valorisatie investeringen ifv duurzaamheid en EPC
	Sint Benedictus	A-kerk Parochiekerk met valorisatie investeringen ifv sanitair, kleedruimte en ruimte voor nevendiensten investeringen ifv duurzaamheid en EPC
Wijk Dieseghem	Sint Lodewijk	B-kerk Herbestemming in de huidige legislatuur
Wijk Hof Van Rieth	Heilige Bernadette	B-kerk Herbestemming in de huidige legislatuur

Wijk Savelkoul/grens Boechout	Sint Jozef	B-kerk Herbestemming in de huidige legislatuur
----------------------------------	------------	---

3.2. Plan van aanpak: hoe de toekomstige invullingen zullen worden onderzocht

Het plan uit het vorige kerkenbeleidsplan om twee A-kerken te behouden en voor de drie B-kerken een herbestemming te zoeken blijft behouden.

Voor Sint Lodewijk en Heilige Bernadette nemen de parochies en het CKB het engagement om voor eind 2025 een plan op te stellen. Met betrekking tot de site Sint Jozef zal het eindrapport van de lopende studie (uiterlijk december 2025, sneller als het kan) mee de keuze van de herbestemming bepalen.

BESLUIT

Voor de A-kerken wordt bijkomend een beheersplan met noodzakelijke investeringen opgesteld samen met een timing ervan.

Voor de B-kerken Sint Lodewijk en Heilige Bernadette wordt in overleg tussen CKB en stadsbestuur een herbestemmingsplan met financiële gevolgen vastgelegd. Voor de B-kerk Sint Jozef wordt voorlopig nog geen herbestemmingsplan of investeringsplan opgemaakt tot het eindrapport van de lopende studie voltooid is.

Alle betrokken partijen engageren zich om naar aanleiding van het jaarlijks overleg tussen het centraal kerkbestuur en de gemeente na te gaan of het plan nog actueel is en of wijzigingen noodzakelijk zijn. Indien wijzigingen nodig zijn, worden ze opgenomen in een addendum aan dit kerkenbeleidsplan na goedkeuring door de bisschop en door de gemeenteraad.